

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Præmittitur quod apud omnes est certum, & conclusio negativa
statuitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

non minus mirandum est, ipsa sibi cernitur tristitia lætificans, pavor confortans, passio salvans, mori vivificans, infirmitas roborans.

24. Similia habet Richardus à S. Laurentio lib. 4. de laudibus Deiparæ, ubi mirabilem hanc rerum inter se pugnantium & dissidentium, in Christo concordiam, hac rithmicâ expressione eleganter celebrat.

*Mira rebus converso,
Longitudo brevis efficitur,
Latitudo constricta cernitur.
Complanatur profunditas,
Altitudo demissa subditur,
Virtus jacet, potestas regitur.
Infirma nutat firmitas,
Languet salus, pavet fiducia,
Sordet nitor, plorat lætitia,
Tristatur consolatio.
Disciplinam subit prudentia,
Vilitati se subdit gloria,
Eget pastu refectio.
Inveniunt panis esuriens,
Aret sitis indeficiens,
Libertas iugo premitur.
Esse subit nunquam incipiens,
Loco manet locari nesciens,
Et vita mortem patitur.
Quis hoc vidit, quis istud didicit,
Quis hoc satis mirari sufficit,
Et quid est hoc miraculi?
Quid hoc? Ipse profectus deficit,
Imò suo defectu reficit,
Deus defectum saculi.*

ARTICULVS II.

*Utrum anima Christi per scientiam beatam
omnes creaturas possibiles in essentia
divina cognoscat?*

§. I.

Premittitur quod apud omnes est certum, & conclusio negativa statuitur.

25. **U**T certum & indubitatum in Theologia cum D. Thoma hic art. 1. supponimus, animam Christi per scientiam beatam Deum non comprehendere, tum quia nullus intellectus creatus, etiam de potentia absoluta, potest Deum comprehendere, seu divinam essentiam tam perfectè cognoscere quantum cognoscibilis est, ut in Tractatu de visione beata ostensum est. Tum etiam quia in Concilio Basilien. sess. 22. tanquam erronea in fide damnatur hæc propositio Augustini de Roma, Archiepiscopi Nazareni, *Anima Christi videt Deum tam clarè & intensè, sicut Deus videt seipsum*. Et 2. part. directorij Inquisitorum quest. 11. inter errores Arnaldi de villa nova Medici, damnatos per Inquisitores, secundo loco inserte fertur: *Quamvis anima Christi fuit unita divinitati, statim ipsa anima scivit omnia que Deus scit*. Est igitur error in fide, asserere animam Christi per scientiam beatam Deum comprehendere, seu cognoscere quantum cognoscibilis est. Unde scitè Albertus magnus in 3. dist. 14. art. 1. *Solus Deus comprehendit se, si enim diceremus, eum concludi comprehensione capacitatis anima Christi*,
Tom. IV.

A videtur mihi quod hoc redundaret in blasphemiam Deitatis Christi.

Hoc, ut dixi, certum & indubitatum est apud omnes Theologos. Solum difficultatem ingerit testimonium Isidori cap. 48. in Exodum sic dicentis. *Sola sibi integrè nota est Trinitas, & humanitati suscepta*. Quæ verba non nisi de cognitione comprehensiva intelligi possunt, cum integra Trinitatis cognitio competens ipsi Trinitati, vera sit Deitatis comprehensio.

Nec valet quod nonnulli Recentiores dicunt, testimonium Isidori non fideliter referri à D. Thoma hic art. 1. sed in Isidoro lib. 1. sententiarum cap. 3. sic haberi: *Sola Trinitas sibi integrè nota est, & humanitas à Christo suscepta*. Non valet, inquam, hæc evasio, nam licet verum sit quod in Isidoro lib. 1. sententiarum cap. 3. qui ad marginem D. Thomæ non benè notatur, hæc verba legantur; loco tamen à nobis citato, & ex capite 42. in Exodum desumpto, habentur verba quæ retulimus. Et ne quis dicat esse lapsum Typographi, notat Isidori Scholiasies octo manuscriptos libros, tam Longobardicis quàm nostris characteribus scriptos, cum ista editione concordare. Unde cum D. Thoma hic art. 1. ad 1. dicendum est, Isidorum hoc dixisse, propter excellentissimam cognitionem convenientem animæ Christi Domini, quæ nulli alteri creaturæ est communis, integraque appellatur, non quia sit comprehensiva Dei, nec maxima inter possibiles de potentia Dei absoluta, sed quia est suprema inter possibiles de lege statuta: quemadmodum supra disp. 13. art. 2. diximus, animam Christi dici plenam gratiâ habituali, non quod non sit possibilis major gratia de potentia absoluta, sed quia de lege ordinaria major & intensior dari nequit. Dicit etiam potest, Isidorum loqui de homine assumpto, ratione divinitatis. Vel id dixisse ex opinione apud aliquos tunc recepta, quod per divinum intellectum cognosceret anima Christi, ut rectè observavit P. Nicolai in scholiis ad articulum 1. hujus quæstionis. His præmissis, pro resolutione difficultatis propositæ

Dico, anima Christi per scientiam beatam non cognoscit in divina essentia omnes creaturas possibiles. Ita communiter Theologi tam domestici quàm extranei, contra Hugonem à S. Victore, Alensem, Durandum, Scotum, & alios antiquos, asserentes animam Christi omnia possibilia in verbo per scientiam beatam cognoscere. In eo tamen discrepant, quod Hugo id concedit animæ Christi, ratione scientiæ & intellectus in increata, quam ipsi à Deo communicatam esse docet, ut disp. præcedenti art. 1. vidimus: alij verò animam Christi per scientiam creatam omnia possibilia cognoscere asserunt.

Plures autem ad probandam nostram conclusionem adducuntur à Recentioribus rationes, quæ parùm urgent, & facilè dilui possunt: unde illis prætermittis, suadetur conclusio ratione D. Thomæ hic art. 2. ad hanc formam redacta. Cognitio omnium possibilium in divina essentia cognita, est divinæ essentia comprehensio: Sed implicat intellectum creatum, & consequenter intellectum animæ Christi, Dei essentiam comprehendere: Ergo & omnia possibilia in eo cognoscere. Minor patet ex supra dictis, & à D. Thoma hic art. 1. demonstratur.

Major autem in qua est difficultas, sic ostenditur. Eo modo unam in alio cognoscitur, quo in

E E e ij

illo continetur: Sed creatura continentur in Deo ut effectus in causa: Ergo in illo cognoscuntur sicut effectus in causa: Sed cognitio omnium effectuum in aliqua causa, ex vi cognitionis illius, est causae comprehensio: Ergo cognitio omnium possibilium in divina essentia cognita, est divinae essentiae comprehensio. Minorem subsumptam sic probat S. Doctor. Quanto perfectius cognoscitur causa, tanto plures effectus cognoscuntur in illa: Ergo non possunt omnes effectus alicujus causae cognosci ex vi cognitionis causae, nisi in causa cognita omni perfectione possibili: Sed cognitio causae perfecta omni perfectione possibili, est illius comprehensio: Ergo cognitio omnium effectuum in aliqua causa, est ipsius comprehensio.

30. Rationem hanc D. Thomae variis instantiis, veluti quibusdam nebulis, obscurare nititur Scotus in 3. dist. 14. quaest. 2. sed illas Capreolus, Cajetanus, & Ferrariensis, facile depellunt, unde in his immorari non expedit. Recentiores etiam aliquas excogitarunt solutiones, ut vim ejus eluderent. Quidam enim dicunt, cognitionem omnium effectuum in divina essentia cognita, ad summum exigere vel arguere comprehensionem divinae omnipotentiae, non autem divinae essentiae. Alij respondent non comprehendere etiam divinam omnipotentiam per cognitionem omnium creaturarum in illa, quia cognita divina omnipotentia sub omni connexione ad creaturas, adhuc restat cognoscenda secundum connexionem identitatis quam habet cum ceteris attributis. Alij asserunt ex cognitione omnium possibilium in divina omnipotentia, non colligi ejus comprehensionem, quia omnium possibilium collectio non est adaequatus terminus cognoscibilitatis omnipotentiae, cum etiam creaturae repugnantes in omnipotentia possint cognosci. Aliorum denique solutio est, cognitionem omnium possibilium in divina essentia, non esse, nec inferre comprehensionem intensivam illius, sed tantum extensivam, quam intellectui humano Christi non repugnare existimant.

31. Verum haec frivola sunt, & facile possunt depelli. Primum quidem, tum quia non stat rei virtutem comprehendere, & non comprehendere essentiam: Ergo si ex cognitione omnium possibilium colligitur omnipotentiae comprehensio, ex illa etiam inferretur comprehensio divinae essentiae. Tum etiam, quia sicut divina essentia est infinita, ita etiam divina virtus & potentia: Sed intellectus creatus non potest comprehendere essentiam divinam, ratione infinitatis: Ergo nec divinam virtutem seu potentiam. Quo discursu utitur S. Doctor quaest. 20. de verit. art. 5. in secundo argumento *sed contra*, & 3. contra Gent. cap. 56. ratione 3.

32. Secundum etiam futile est, nam videns in Dei omnipotentia creaturas posibles, illam intuitivè cognoscit: Sed implicat intuitivè cognosci Dei omnipotentiam, non cognita connexione quam habet cum ceteris attributis, cum identificetur realiter cum illis: Ergo repugnat cognosci creaturas posibles in Dei omnipotentia tanquam in causa, nisi cognoscatur connexio quam habet cum ceteris attributis.

33. Non valet etiam tertia solutio: Non stat enim omnia possiblea cognosci, & impossiblea latere: Ergo ex non cognitione impossibileum, omnibus possibleibus cognitis, divinae omnipotentiae comprehensio negari nequit. Consequentia manifesta est, Antecedens probatur, Impossiblea non pos-

A sunt in seipsis cognosci, nec etiam in divina omnipotentia, sed solum cognosci possunt ratione ipsorum possibileum, sicut mala per bona creata, & negationes per formas oppositas cognosci a Deo docet D. Thomas 1. p. quaest. 14. art. 9. & 10. Ergo omnibus possibleibus cognitis comprehensivè, non possunt impossiblea latere.

Ultima demum solutio, quae apud Recentiores frequentior est, facile potest refelli, nam licet cognitio omnium creaturarum in verbo, solum dicat explicitè & formaliter infinitam extensionem, illativè tamen & virtualiter, infert infinitam intensionem, subindeque comprehensionem intensivam divinae essentiae & omnipotentiae: quia non potest penetrari virtus infinita, & infinite participabilis, sine infinita claritate & intensione, cum haec sola sufficiat ad penetrandum omnem modum quo virtus illa infinita participabilis est; tantò siquidem majus seu intensius lumen gloriae requiritur, quanto plures creaturae posibles in divina omnipotentia cognoscuntur: Ergo ad exhaustiendam & penetrandam infinitam rerum possibileum quae in Dei essentia & potentia latent collectionem, lumen gloriae infinite intensum requiritur. Quo discursu utitur S. Thomas 1. p. qu. 12. art. 7. ad probandum Deum non posse comprehendere ab intellectu creato, lumine gloriae perfuso. *Intrañum* (inquit) *intellectus creatus divinam essentiam perfectius vel minus perfecte cognoscit, in quantum majori vel minori lumine gloriae perfunditur: cum igitur lumen gloriae creatum, in quocunque intellectu creato receptum, non possit esse infinitum, impossibile est quod aliquis intellectus creatus Deum infinite cognoscat, unde impossibile est quod Deum comprehendat.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

PLures ac difficiles contra nostram conclusionem, & rationem D. Thomae, fieri possunt instantiae, quas ad majorem claritatem & brevitatem, sequenti objectione proponemus & concludemus.

D Objicies ergo: Si Christus per scientiam beatam omnes creaturas posibles in Dei essentia & omnipotentia non cognosceret, maxime quia intellectus creatus animae Christi, Dei essentiam & omnipotentiam comprehenderet, quod est impossibile: Sed ex cognitione omnium possibileum in verbo, non inferretur comprehensio divinae essentiae & omnipotentiae: Ergo praecipuum nostrae conclusionis fundamentum corrumpitur. Major ex supra dictis patet, Minor verò in qua est difficultas, ostenditur primò. Angelus inferior non comprehendit superiorem, ut docuimus in Tractatu de Angelis, & tamen Angelus inferior cognoscit omnia naturalia quae in Angelo superiori virtualiter continentur, alias posset de naturalibus à superiori illuminari, contra D. Thomam 1. p. quaest. 109. art. 3. ad 2. ubi asserit de his quae pertinent ad ordinem naturalem, unum Angelum non illuminare alterum, sed tantum de his quae supra naturam sunt: Ergo ex cognitione eorum quae in aliquo virtualiter continentur, non sequitur illius comprehensio, & consequenter licet Christus omnia possiblea in Dei omnipotentia cognosceret, non propterea tamen illam comprehenderet.

Secundò, Ex cognitione eorum quae Deo con-